VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Asetusehdotus pikamaksamisen edistämiseksi

KARI KEMPPAINEN
TALOUSVALIOKUNTA
3.2.2023

Sisältö

- Tausta
- Asetusehdotuksen pääasiallinen sisältö
- Vaikutusarviot
- Valtioneuvoston kanta
- EU-neuvottelujen nykytila

Tausta

- **Pikamaksamisasetus**
  - komission esitys Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi täydentää asetuksia (EU) 260/2012 [*SEPA-asetus*] ja (EU) 2021/1230 [*asetus rajat ylittävistä euromaksuista*] koskien euromääräisiä pikamaksuja, annettu 26.10.2022, saatavilla https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022PC0546&from=EN
- **Tavoite: edistää pikamaksamisen käyttöönottoa Euroopan unionissa**
  - Pikamaksut (instant payments) ovat tilisiirtomuoto, jossa varat siirtyvät maksajan tililtä maksunsaajan tilille muutamassa sekunnissa (alle 10 sek.) milloin tahansa, päivällä tai yöllä ja minä tahansa vuoden päivänä.
- **U-kirjelmä** (U 91/2022 vp) annettu 15.12.2022.
  - U-kirjelmäluonnos ja asetusehdotus ovat olleet EU-asiain komitean rahoituspalvelut ja pääomaliikkeet –jaostossa (jaosto 10) konsultaatiolla 16.-25.11.2022. Yleisesti asetusehdotusta kannatettiin. Kommentteja saatiin mm. liittyen riittäviin siirtymäaikoihin ja pikamaksamisen vaikutuksiin maksuvälinepetoksiin, ja ne on pyritty huomioimaan. Näitä sekä saatuja muita teknisluonteisempia kommentteja on otettu esiin asetusehdotuksen neuvotteluissa.

Pääasiallinen sisältö

1. Euromääräisten pikatilisiirtojen pakollinen tarjoaminen
    - tarjottava euromääräisten pikatilisiirtojen lähetys- ja vastaanottamispalvelu
2. Pikatilisiirtojen palvelumaksut
    - sama hinta kuin tavallisilla tilisiirroilla
3. Maksunsaajan nimen ja maksutilitunnisteen (IBAN) vertailupalvelu
    - vertailupalvelu maksuhuijausten ehkäisemiseksi
4. Pikatilisiirtojen tarkistus EU-pakotelistoja vastaan
    - ei transaktiokohtaista tarkistusta, vaan päivittäinen EU-pakotelistojen tarkistus
5. Seuraamukset

Vaikutusarvio (1)

- Komission arvion mukaan asetusehdotuksen kokonaisvaikutus on positiivinen:
  - kertaluonteiset, lähinnä maksupalveluntarjoajille tulevat, toimeenpanokustannukset ovat kohtuulliset
  - jatkuvan luonteiset suuremmat hyödyt tulevat useille maksamisen sidosryhmille: kuluttajat, yritykset, kauppiaat ja julkishallinnot sekä myös finanssiteknologiayritykset ja maksupalveluntarjoajat.

Vaikutusarvio (2)

Hyödyt:

- kuluttajat ja yritykset hyötyvät maksujen nopeammasta toimituksesta 1,34-1,84 miljardia euroa vuodessa
- Julkishallinnon hyödyt: 0,25-1,59 miljardia euroa vuodessa, jos sakkojen ja verojen tilityksiä tehdään pikatilisiirtoina.
- Maksupalveluntarjoajien hyötyvät uudesta pakotetarkistusmenetelmästä 5,5-7,6 miljardia euroa vuodessa; epäsuoria hyötyjä mm. uusien maksutapojen innovaatioista ja kilpailun lisääntymisestä.

Kustannukset / tuottojen menetykset maksupalveluntuottajille:

- kertaluonteiset käyttöönottokustannukset ovat toimialatasolla 36-477 miljoonaa euroa (10 000-1,3 miljoonaa euroa toimijatasolla)
- maksujen nopeammasta toimituksesta aiheutuvan tuoton menetys 1,34-1,84 miljardia euroa vuodessa

Kokonaisvaikutus maksupalveluntarjoajille olisi kuitenkin neutraali:

- uuden pakotetarkistusmallin mahdollistamat kustannussäästöt, petosten ja virheiden seurannan parantuminen, mahdolliset säästöt käteisen ja shekkien käsittelykustannuksissa
- mahdollisuus uusien innovatiivisten pikamaksamisratkaisujen kautta kilpailla tehokkaammin perinteisten maksukortti- ja verkkokauppatoimijoiden kanssa.

Vaikutusarvio (3)

- ”Lopulliset vaikutukset” riippuvat viime kädessä kuluttajien, kauppiaiden ja yritysten mahdollisista toimintatapamuutoksista:
  - Missä määrin ne ottavat käyttöönsä pikatilisiirtopohjaisia maksutapoja kaupan maksupäätteillä ja verkkokaupassa & saavatko maksupalveluntarjoajat tuotua markkinoille kuluttajille, kauppiaille ja yrityksille riittävän hyviä ja kiinnostavia pikamaksamisratkaisuja?
  - Asetusehdotuksella luodaan pohja tällaisten maksamisratkaisujen aikaansaamiselle.
- Huomioitava myös asetusehdotuksen mahdolliset epäsuorat vaikutukset kuten vaikutukset maksuvälinepetoksiin tai muuhun rikolliseen hyödyntämiseen
  - Asetusehdotus ei sinänsä lisää maksuvälinepetosten toteuttamismahdollisuuksia, mutta voi vaikeuttaa perusteettoman maksun välittämisen keskeyttämistä.
  - Komission vaikutusarvion mukaan asetusehdotuksen sisältämä maksunsaajan nimen ja maksutilitunnisteen vertailupalvelun velvoite vähentää osaltaan maksupetosten määrää, mutta ehdotuksen jatkovalmistelussa mahdollisten epäsuorienkin haittavaikutusten ehkäisyä on syytä selvittää.

Valtioneuvoston kanta

- Valtioneuvosto kannattaa asetusehdotusta ja sen tavoitteita
  - Ehdotuksella pyritään varmistamaan, että euromääräiset pikamaksut ovat kohtuuhintaisia ja turvallisia, ja siten edistämään pikamaksamisen laajamittaisempaa käyttöönottoa ja sen mahdollistamia tehokkuushyötyjä.
- Valtioneuvosto katsoo, että asetusehdotus tukee osaltaan maksamisen innovointia ja lisää kilpailua EU:n maksumarkkinoilla sekä edistää myös digitalisaatiota ja avointa strategista riippumattomuutta koskevien komission laajempien tavoitteiden saavuttamista.
- Valtioneuvosto kiinnittää huomiota siihen, että siirtymäaikojen tulisi olla riittäviä, jotta asetusehdotuksen vaatimukset saadaan toteutettua.

EU-neuvottelujen nykytila

- Nykyisen puheenjohtajamaan Ruotsin tavoitteena on yleisnäkemys pj-kautensa loppuun mennessä, jolloin trilogit jäisivät Espanjalle
- Neuvoston työryhmäkokouksia pidetty kolme kertaa
  - Yleisellä tasolla kaikki jäsenmaat kannattavat pikamaksamisasetusehdotusta: ”instant payments as new normal”
    - Pikamaksujen pakollinen tarjoaminen ja pikamaksujen hintasääntely nähty tarpeelliseksi
    - IBAN-nimitieto -vertailupalvelusta, EU-pakotelistatarkistuksista ja seuraamuksista keskusteltu enemmän
    - Siirtymäaikakysymykset esille vasta substanssiasiakeskustelujen jälkeen
- Euroopan parlamentissa asia talous- ja raha-asioiden valiokunnassa (ECON), esittelijänä Michiel Hoogeveen, valiokunta ei ole vielä antanut näkemystään.

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos

KARI KEMPPAINEN, NEUVOTTELEVA VIRKAMIES
KARI KEMPPAINEN@GOV.FI
VM.FI | @VMUUTISET